Glazbeno društvo “Sloboda” (1946. – 1948.)

- Uvod
- “Narodna kaštelanska glazba” (1852. – 1879.)
- “Hrvatska glazba”, Kaštel Stari (1860. – 1881.)
- “Poljodjelska glazba”, Kaštel Novi (1883. – 1890.)
- “Narodna glazba”, Kaštel Novi (1890. – 1900.)
- “Glazbarski sklad”, Kaštel Novi (1898. – 1941.)
- “Glazba Hrvatskoga sokola”, Kaštel Novi (1908. – 1914.)
- Glazbeno društvo “Svačić”, Kaštel Stari (1911. – 1941.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Bijać”, Kaštel Štafilić (1919. – 1941.)
- Glazba KUD-a “Sloboda” Donja Kaštela (1945. – 1951.)
- “Narodna glazba Donja Kaštela” (1951. – 1987.)
- “Duhački orkestar Donja Kaštela” (1987. – 1992.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Zrinski” Donja Kaštela (1992.)

- Uvod
- “Narodna kaštelanska glazba” (1852. – 1879.)
- “Hrvatska glazba”, Kaštel Stari (1860. – 1881.)
- “Poljodjelska glazba”, Kaštel Novi (1883. – 1890.)
- “Narodna glazba”, Kaštel Novi (1890. – 1900.)
- “Glazbarski sklad”, Kaštel Novi (1898. – 1941.)
- “Glazba Hrvatskoga sokola”, Kaštel Novi (1908. – 1914.)
- Glazbeno društvo “Svačić”, Kaštel Stari (1911. – 1941.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Bijać”, Kaštel Štafilić (1919. – 1941.)
- Glazba KUD-a “Sloboda” Donja Kaštela (1945. – 1951.)
- “Narodna glazba Donja Kaštela” (1951. – 1987.)
- “Duhački orkestar Donja Kaštela” (1987. – 1992.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Zrinski” Donja Kaštela (1992.)

Glazba KUD-a *Sloboda Donja Kaštela* (1945. – 1951.)

„… Kulturno-umjetničko društvo 'Sloboda' jedno je od najaktivnijih na području Srednje Dalmacije ne samo u muzičkoj sekciji već i u ostalim sekcijama. …" – Slobodna Dalmacija, 1955.

Nakon završetka Drugoga svjetskoga rata glazbari su prikupili sačuvane stare instrumente koje su tijekom rata skrivali, te odmah osnovali Kulturno umjetničko društvo *Sloboda Donja Kaštela* (dalje: KUD *Sloboda*) unutar Radničkoga kulturno-umjetničkoga društva (RKUD) *Sloboda* registriranoga u Splitu. Uz ujedinjene glazbare, koji su djelovali pod imenom Glazba KUD-a *Sloboda Donja Kaštela*, Društvo je imalo Školu mladih, diletantsku, recitatorsku grupu i muški pjevački zbor. Kao i u slučaju njezinih prethodnica, Glazba je u tiskovinama nazivana raznim imenima, poput: „glazba Doma kulture Sloboda" i sličnih varijacija. U početku, Glazba je djelovala u prostorijama bratimske kuće u Kaštel Štafiliću (gdje je ranije djelovala glazba *Bijać*), a potom kratko u Kaštel Novom, nakon čega se preselila u Kaštel Stari. Prvi kapelnici bili su Anton Vuletin *Grinteša* (1945. – 1949.) i Slovenac Jože Brun (1949. – 1951.), dok je dužnost predsjednika obnašao iskusni Ante Pensa *Drinović*. Privremeni kapelnici Stjepan Križanec i Ivan Marinković vodili su glazbare tijekom nastupa na radničkim akcija na autoputu *Bratstvo i jedinstvo* (1949., 1950., 1951.).

Prvi zabilježeni nastup Glazbe KUD-a *Sloboda Donja Kaštela* održan je 11. studenoga 1945. povodom izbora za Ustavotvornu skupštinu Jugoslavije. S vremenom su donjokaštelanski glazbari postajali sve aktivniji, nastupajući na državnim praznicima, prigodnim manifestacijama, svečanostima i ispraćajima poginulih boraca u Donjim Kaštelima, Splitu i okolnim mjestima. Od udaljenijih mjesta, Glazba je svirala u Visu (1946.), Tugarama (1950.) i na gradilištima autoputa *Bratstvo*

i jedinstvo u Slavoniji (1949., 1950. i 1951.). Sviralo se i radnicima u sjevernoj Bosni i Hercegovini tijekom izgradnje željezničke pruge Doboj – Banja Luka (1951.).

Nakon oslobođenja, i ostale kaštelanske glazbe nastojale su obnoviti svoj rad, no to nije bilo moguće bez dovoljnoga broja instrumenata. U obnovi glazbe KUD-a *Biranj* iz Lukšića, koja je uspjela sačuvati tek šest instrumenata, lijepu gestu i značajan doprinos dali su glazbari *Slobode* posudbom nekolicine svojih glazbala.

U Glazbi KUD-a *Sloboda* podjednako su bili zastupljeni glazbari iz svih triju donjokaštelanskih mjesta. Značajan broj njih nastavio je djelovanje u Društvu odmah nakon demobilizacije iz vojnih orkestara. Za neke od njih poznato je i u kojim su vojnim orkestrima služili.

U **Glazbi 26. dalmatinske divizije** svirali su: Ante Pensa *Drinović*, Ante Mornar-Deman *Šare*, Anton Vuletin *Grinteša*, Ivo Bašić, Jakov Vuletin, Jure Deman, Jure Deanković *Salamun*, Luka Pensa, Petar Kuzmanić *Zisa*, Marin Bučan *Bumbući*, Marin Donkov *Starac*, Mijo Klišmanić i Vicenco Pensa *Pirica*.
U **Glazbi 19. dalmatinske divizije** svirali su: Ante Donkov, Marin Grgin *Meštar*, Srećko Vrtlar *Nanin*, Vinko Klišmanić *Mandica*.
Članovi **Glazbe 1. tenkovske divizije** iz Kranja bili su: Duje Ivić, Ivan Peran *Struja*, Petar Grgin *Peko*, Marin Klišmanić *Ganzelica* i Stipe Vuletin *Meto.* U ovoj su glazbi svirali i Anton (Tonći) Jerić iz Štafilića i Jerko Lukas iz Staroga koji su postali profesionalni glazbenici i kapelnici. U vojnim glazbama još su svirali Ante Grgin *Mikulin*, Ante Klišmanić, Ivo Lebedina, Josip Bepo Mornar-Deman, Onofrij Grgin, Nofar Mornar, Vjeko Kuzmanić *Kikićin* i drugi. Nekolicina ovih glazbara kasnije je nastavila glazbeno djelovanje u Orkestru Jugoslavenske ratne mornarice i drugim profesionalnim orkestrima.

Na prvoj poratnoj audiciji za Školu mladih Glazbe KUD-a

Sloboda prijavilo se 102 učenika, što je bio impresivan broj. Ovaj velik odaziv bio je rezultat poslijeratnoga zanosa i entuzijazma, no većina je ubrzo odustala. Na kraju, obuku je uspješno završilo nešto više od 30 polaznika. Ivan Baras osvrnuo se na ovo ističući kako su: „… posustali oni koji u kući nisu imali muzičke tradicije, a ostali su svi oni kojima su očevi ili neki iz kuće bili ranije muzičari. …“ Podmladak je podučavao Anton Vuletin *Grinteša* koji se istaknuo kao najuspješniji i najdugovječniji učitelj. Uz njega, kasnije su se u podučavanju istaknuli i drugi, poput Mije Perišina.

Glazbari su vrijedno radili, organizirali koncerte i usavršavali svoje vještine, no osjećao se veliki nedostatak instrumenata jer je Društvo, osim velikoga entuzijazma, počelo gotovo ni od čega. Situaciju je djelomično riješila vojska koja je u dva navrata donirala veći broj glazbala, omogućivši daljnji rad Škole mladih. Kako je Glazba dobivala vrlo malo financijskih sredstava, okrenula se redovitom sviranju na plesovima i organizaciji događaja (prodaja ulaznica, garderoba i ostalo). Svi članovi, uključujući polaznike Škole mladih, sudjelovali su volonterski, osim glazbara koji su svirali u jazz sastavu (iznimno ni oni nisu uzimali naknadu). Zarada od ovih aktivnosti omogućila je nabavu i servis glazbala (kod servisera Katića u Solinu), kao i održavanje arhive i društvenih prostorija.

Kako se članovi drugih sekcija KUD-a *Sloboda* nisu uklapali u viziju razvoja Glazbe, glazbari su se 1951. godine odlučili izdvojiti iz KUD-a. Time su započeli novo poglavlje u svojoj povijesti – započeli su samostalan rad i istovremeno osigurali kontinuitet djelovanja pod novim imenom: *Narodna glazba Donja Kaštela*.

Glazbeno društvo “Sloboda” Donja Kaštela lokacija igralište “Primorje”, današnji NK “Val”, Kaštel Stari – između 1946.-1948.